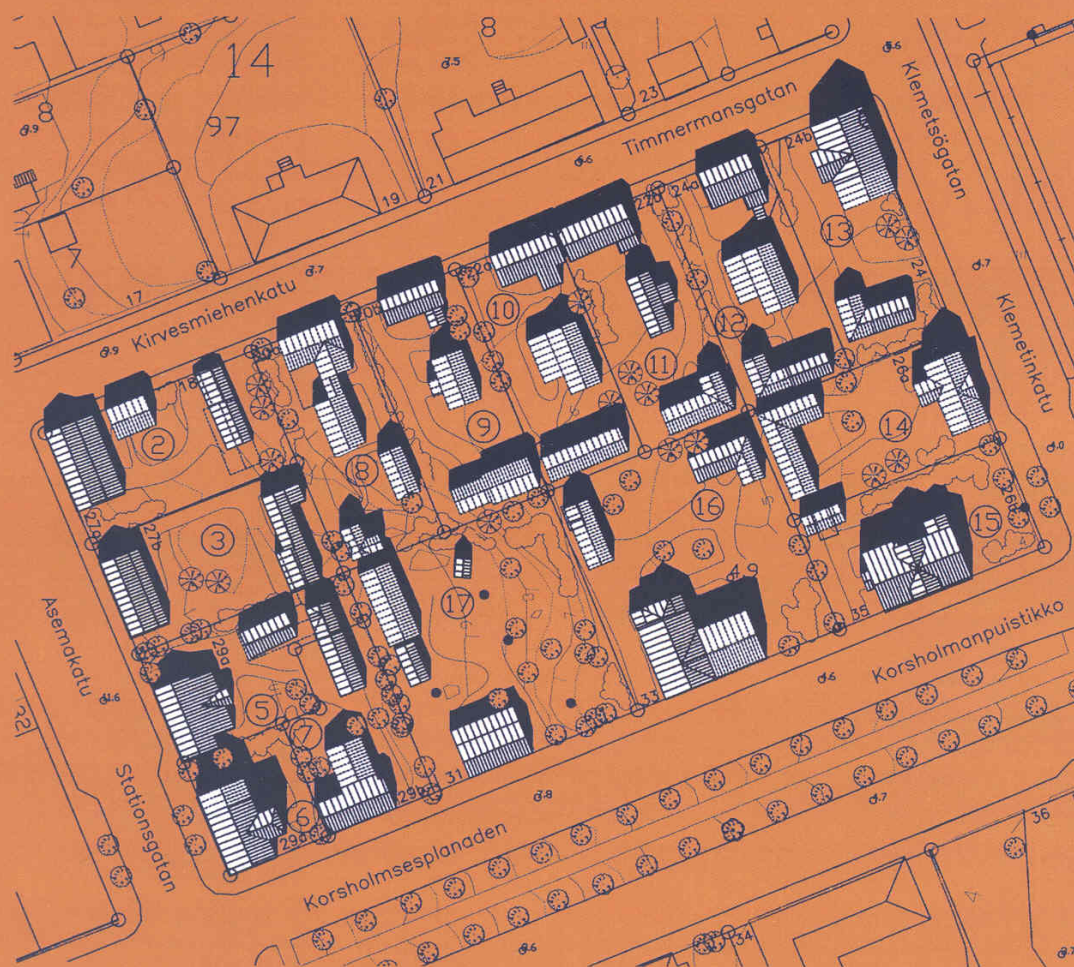

KAPSÄKIN KORTTELISUUNNITELMA

ARKKITEHTITOIMISTO GUNILLA LÅNG-KIVILINNA
2005

Teksti

Gunilla Lång-Kivilinna
Katarina Andersson

Valokuvat

Värikuvat, Gunilla-Lång-Kivilinna ja Minna Nygård
Mustavalkokuvat, Pohjanmaan Museo

Karttapohjat

Vaasan kaupungin mittaustoimi

© Kirjoittajat sekä Vaasan Kaupunki

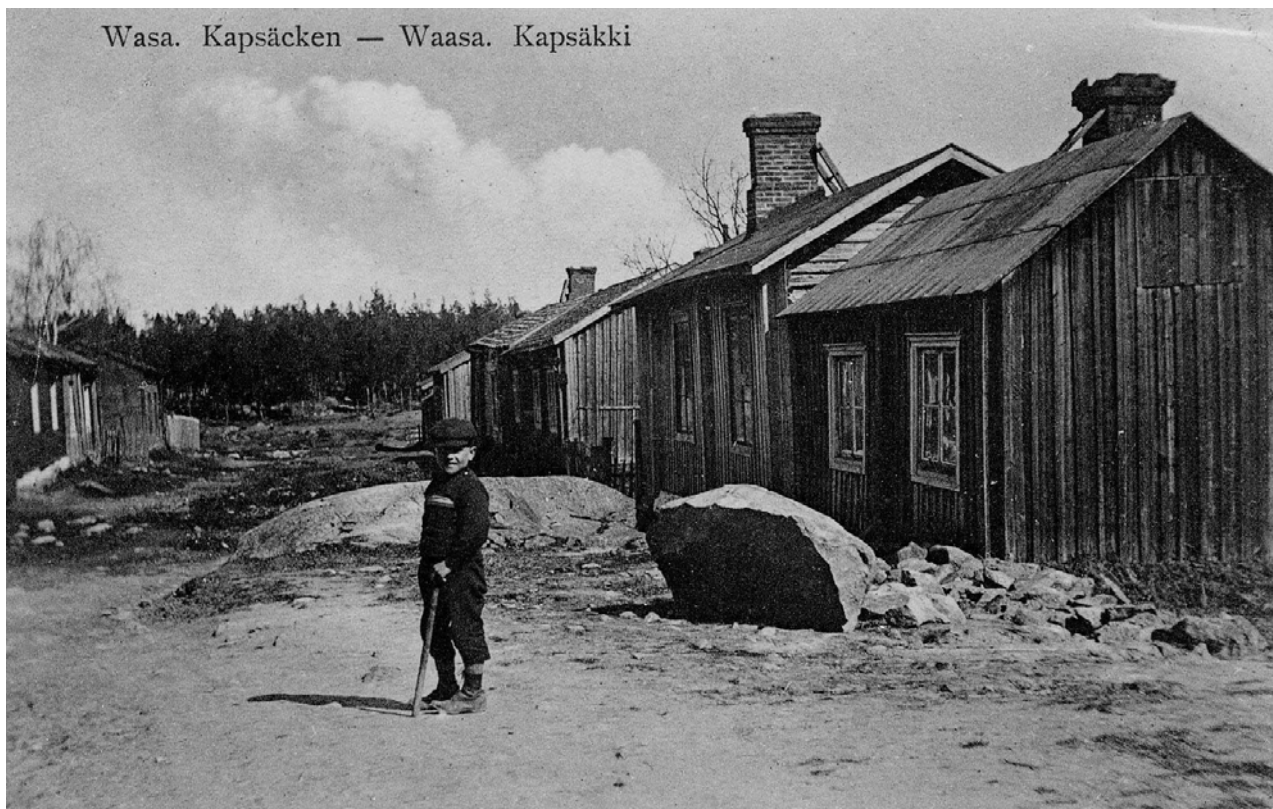

KAPSÄKIN KORTTELISUUNNITELMA SELOSTUS RAKENTAMISOHJEISTA

Sisällysluettelo

Alueen historia.....	3- 8
Rakennusten korjaus ja entisöinti.....	9-11
Lämmöneristyksen parantaminen vanhassa hirsirakennuksessa multapenkillä	12
Lämmöneristyksen parantaminen vanhassa hirsirakennuksessa rossipohjalla	13
Lämmöneristyksen parantaminen vanhassa runkorakenteisessa talossa.....	14
Maalaus	15
Palotekniset rajoitukset	16
Sokkeli ja perustukset.....	17
Runko ja julkisivut, asuin- ja ulkorakennukset.....	17
Katto, asuin- ja ulkorakennukset.....	18
Savupiiput.....	19
Räystäät ja rännit.....	19
Ikkunat ja ovet.....	20
Aidat.....	21
Pihapiiri, kasvillisuus.....	22-23
Pihapiiri, pihan pinnoitteet.....	23
Lähteet.....	24
Tonttikohtainen väriyssuunnitelma, tontit 2,3 ja 5.....	25
Tonttikohtainen väriyssuunnitelma, tontit 8,9,10,11,12 ja 17.....	
Tonttikohtainen väriyssuunnitelma, tontit 13,15 ja 16.....	
Tonttikohtainen väriyssuunnitelma, tontit 6 ja 14.....	
Liitteet	

Wasa. Kapsäcken — Waasa. Kapsäkki

Katarina Andersson

Historia lyhyesti

VAASAN VIII KAUPUNGINOSA JA "KAPSÄKKI"

1850-luku, jolloin uutta Vaasaa ryhdyttiin suunnittelemaan ja kaupungin rakennustyöt vähitellen aloitettiin, osoittautui yleisesti siirtymävaiheeksi, jossa vanha maatalouskaupunkiyhteiskunta alkoi olla yhä enemmän teollistumisen ja kaupunkilaistumisen leimaama. Yleiset kaupunkisuunnittelun suuntaviivat Suomessa siihen aikaan tähtäsivät rakennustapaan, jolla tuhoiset ja usein esiintyvät palot maan puutalokaupungeissa voitaisiin estää. Sen ajan avoin ja väljä empiretyylinen kaupunkirakentaminen otti huomioon varsinkin paloturvallisuuskohdat.

Paloturvallisuuskohdat sanelivatkin hyvin pitkälle kaupungin hahmottumisen arkkitehti Carl Axel Setterbergin asemakaavassa, jonka hän laati Nikolainkaupungille ja jonka keisari

Aleksanteri II vahvisti 1. elokuuta 1855. Talot oli sijoitettu kauas toisistaan leveiden katujen varsille, ja tonttien rajoista ainoastaan kolmelle sai rakentaa; neljännelle tuli istuttaa puita ja sen tuli muodostaa eräänlainen vihreä palomuuuri. Jokaisen korttelin läpi kulki myös palokatu pohjois-eteläsuunnassa paitsi VIII ja IX kaupunginosissa, joissa palokatuja ei ollut.

Setterberg jakoi Klemetinniemen alueen, johon uusi Vaasa suunniteltiin, kymmeneen kaupunginosaan viiden puistikon avulla. Suurin osa kaava-alueen kortteleista jaettiin parittomaan määrään tontteja, joista suurimmat ja edustavimmat avautuivat puistikoille päin. Myös kaupunkiin kokonaisuudessaan Setterberg käytti hierarkkista asutusrakennetta, jossa suuremmat tontit olivat keskeisesti sijaitsevista ja kaupunkitilan näkökulmasta

tärkeimmissä kortteleissa. Useat näistä periaatteista olivat Suomen kaupungeille 1850-luvulla laaditun yleisen rakennusjärjestyksen sanelemia. Kauppiaiden asettuminen kauppatorin läheisyyteen oli luonnollista, virkamiehet valitsivat yleensä asuinpaikakseen tontin Rantakadun ja Raastuvankadun, nykyisen Koulukadun varrelta, raatihuoneen ja valtion virastotalon läheisyydestä. Käsityöläiset joutuivat tyytymään kaupungin koillisiin osiin, ja kaupungin kaakkoisosassa sijaitseville tonteille asettui vähävaraisia pienyrittäjiä, kuten leipureita, puuseppiä ja kirvesmiehiä koska heidän ammatinharjoittamiseen usein liittyi palovaara.

VIII ja IX kaupunginosa

Setterbergin Nikolainkaupungille laatiman hyväksytyn asemakaavan itäinen raja kulki idässä Pitkälahdenkatua (nykyinen Asemakatu) ja etelässä Korsholmanpuistikkoa pitkin. Tämän alueen ulkopuolella kortteleiden ääriviivat oli ainoastaan piirretty itään Klemetinkatuun ja etelään Hietalahdenkatuun saakka, eräänlaisina maanvarauksina. IX ja X kaupunginosien korttelit olivat toisin sanoen sisällöllisesti jäsentämättömiä. VIII kaupunginosa koostui kahdeksasta korttelista, kussakin kahdeksan tonttia, eli yhteensä 64 tonttia. Kahdessa Setterbergin kolmesta alustavasta asemakaavaluonnoksesta IX, X ja XI kaupunginosat liittyvät kiinteästi kaupunkirakenteeseen. VIII kaupunginosa jossain määrin saama erikoiskohtelu Setterbergin asemakaavassa näkyy mm. korttelien itä-länsisuuntaisuutena kaupungin kaikkien muiden kortteleiden ollessa pohjois-eteläsuuntaisia. Myös palokatujen puuttuminen erottaa alueen korttelit muista kaupungin kortteleista. Samansuuruisia tontteja jokaisessa korttelissa onkin vain VIII kaupunginosa neljässä eteläisimmässä korttelissa ja IV kaupunginosa itäisimmistä kortteleista kahdessa eteläisimmässä. Täällä ei toisin sanoen korttelien sisällä sovelleta erottelevaa tonttijakoa, joka muutoin oli yleisesti käytössä koko uudessa Nikolainkaupungissa.

Käsityöläistalot työpajoinen

Käsityöläiskortteleissa asuintalojen osalta noudatettiin pääosin samaa mallia kuin kauppiaitten taloissa. Usein käsityöläisillä myös oli myymälätila työpajan yhteydessä. Monessa tapauksessa käsityöläisten työpajatilat saattoivat vaatia rakennusteknisiä ratkaisuja, jotka olivat rakennusjärjestyksen sääntöjen vastaisia. Esimerkiksi leipurille saattoi tulla vaikeuksia, kun hän aikoi sisustaa leipomolle tiloja kaksikerroksisen puisen asuintalon alakertaan. Kuvernööri kuitenkin hyväksyi leipuri Henrik Ahlbergin anomuksen leipomon sijoittamiseksi rakennukseen, jonka alakerta oli kiveä ja yläkerta puuta, sillä ehdolla että leipomotila varustetaan turvallisella palonkestävällä holvilla sekä rautapeltisillä ikkunaluukuilla ja ovilla.

Kuvanveistäjä Johan Adolf Boman anoi omalta osaltaan lupaa perustaa VIII kaupunginosassa sijaitsevaan puutaloonsa puusepänverstaan. Nikolainkaupungin rakennusjärjestyksen 16 §:n mukaan kaupungin keskiosiin perustettavat puusepänverstaat, on rakennettava kivistä. Rakennuskomitea oli kuitenkin sitä mieltä, että tontti kuului kaupungin etäisimpiin tontteihin, joille työpajoja voitiin sijoittaa myös puurakennuksiin, ja hyväksyi hakemuksen, kuitenkin edellyttäen että verstaan sisäseinät ja katto päällystetään rappauksella ja pidetään jatkossa asianmukaisessa kunnossa.

1890-luvulla rakennustoiminta Vaasan käsityöläiskaupunginosissa vilkastui. Varsinkin IV ja VIII kaupunginosassa kehittyi yksinkertaisempi puurakennuskulttuuri, joka sopeutettiin kaupungin uusiin teollisuuslaitoksiin hakeutuville työläisille. Rakennusmestarit Otto Ekman ja Emil Finell piirsivät suuren osan rakennuksista. Näissä taloissa noudatettiin pitkään 1900-luvulle Setterbergin rakennusperiaatteiden päälinjauksia samalla kuin kaupunkiin muuttavat toivat mukanaan osia Pohjanmaan maaseudun rakennusperinteestä.

Työläisasunnot

Rakennuskomitean kokouksessa 29. tammikuuta 1857 todettiin että osakeyhtiö, joka oli perustettu ns. työläisasuntojen rakentamista varten Nikolainkaupunkiin, oli hankkinut taloudelliset edellytykset suunnitelmiensa toteuttamiseksi. Tähän tarkoitukseen osakkeenomistajat ostivat 26. helmikuuta 1857 toimitetussa tonttihuutokaupassa sopivan tontin VIII kaupunginosasta. Yhtiölle myönnettiin rakennuslainarahastosta 2 075 hopearuplan laina 5 prosentin korolla. Yhtiö rakennutti tontille 8-1-31 kaksikerroksisen puisen asuinrakennuksen C.A. Setterbergin piirustusten pohjalta. Työläisten asuinrakennuksessa oli rakennuksen läpi kulkeva käytävä, jonka molemmin puolin oli asuinhuoneita.

Teollistumisen vanavedessä seuranneen kaupunkilaistumisen myötä asuntojen tarve kasvoi kaupungissa tasaisesti. Kaupunkiin muuttanut väestö koostui pääosin tilattomista, jotka olivat tulleet kaupunkeihin hakemaan

työtä tehtailta. He eivät taloudellisesti kyenneet ostamaan omaa asuntoa, ja usein heidän oli tyydyttävä yksityisomistuksessa oleviin vuokra-asuntoihin.

1890-luvulla ja 1900-luvun alussa rakennettiin myös Vöyrinkaupunkiin ja VIII ja IX kaupunginosaan suuri määrä puutaloja, joissa oli pienempiä vuokra-asuntoja työläisille, palvelusväelle ja kaupunkiin muuttaville, omaa asunto vailla oleville ihmisille. Nyt näissä vuokrataloissa monen perheen piti tulla toimeen keskenään samalla tontilla ja saman katon alla, kun perheet aiemmin yleensä olivat asuneet omissa taloissaan. Työläisasunnoissa oli lisäksi vähemmän huoneita, usein vain yksi tai kaksi huonetta ja keittiö tai keittiö ja kamari. Nämä vuokrattavaksi tarkoitettut talot erottuivat porvaritaloista mm. suuremman ”omistaja-asunnon” puuttumisen suhteen. Rakennukset olivat ns. ”keittiö-kamarisiipiä”, joissa sisäänkäynti kamariin kulki keittiön kautta tai eteisen kautta, jossa oli sekä kamariin että keittiöön johtavat ovet.

Kapsäkki

Kaupunkilaiset olivat jo, kun Vaasan jälleenrakentamista suunniteltiin vanhalle paikalle, esittäneet tullien ulkopuolella olevan alueen tarpeellisuutta. Sinne varattomat saisivat rakentaa yksinkertaisia mökkejä välittämättä rakennusjärjestyksen määräyksistä. Ajan vaatimusten mukaisesti Setterberg oli Nikolainkaupungin asemakaavaluonnoksissaan osoittanut erityisiä alueita varattomille. Setterbergin ensimmäisessä luonnoksessa vähävaraisten alue oli suunnilleen siinä kohdassa, johon sittemmin rakennettiin VIII ja IX kaupunginosat. Toisessa ja kolmannessa luonnoksessa vastaavat alueet oli sijoitettu eteläosaan, Hietalahteen sekä nykyisen Vöyrinkaupungin alueelle. VIII kaupunginosan 32:sta tontista, jotka Nikolainkaupungin perustamisen yhteydessä oli osoitettu kaupungin vähävaraisten tonttipaikoiksi, suurin osa oli jo vuoden 1861 lopussa myyty, mutta tästä huolimatta suurin osa kaupungin köyhimpää väestöä oli vailla asuinpaikkaa uudessa kaupungissa. Tämän takia rakennuskomitea ehdotti, että varattomien käyttöön annetaan varsinaisen asemakaavan ulkopuolelta kaksi korttelia, jotka etelässä rajoittuivat VIII kaupunginosaan. Vähitellen myös alkuperäisen ”Kapsäkki-alueen pohjoispuolinen alue asutettiin ja koko alue integroitui kaupunkirakenteeseen.

Varattomien alueesta Maistraatti määräsi 4. syyskuuta 1865 mm.:
(vapaa käänös)

1. ettei tontista peritä lunastushintaa varattomilta tai talojen tulevilta omistajilta, eikä myöskään peritä minkäänlaisia maksuja kaupungille siltä, jolle kiinteistö on suoraan luovutettu,
2. että kyseisen kaupunginosan tonteille ei uudisrakentamista sallita vuoden 1866 jälkeen,

3. että ellei edellä mainittuja taloja ilman peruskorjauksia voi pitää kunnossa tai että talot rappeutuneen kunnan takia ovat palovaara, Maistraatti tuomitsee ne hylättäväksi ja sen jälkeen tonttipaikka palautuu kaupungille lunastusmaksutta käytettäväksi kuten asemakaavassa määrätään.

VIII kaupunginosassa, johon Vaasan maistraatti jo 1865 oli varannut tontteja varattomille, tontit olivat pieniä ja niille sai rakentaa katsomatta asemakaavan tai rakennusjärjestyksen määräyksiin. Aluetta alettiin vähitellen kutsua ”Kapsäkiksi”, koska muuttajilla ei yleensä ollut muuta mukanaan kuin ”kapsäkki”. Ns. varattomien uudelle paikalle mukanaan tuomat pienet asuinrakennukset olivat usein pieniä, kamarin ja eteisen sisältäviä mökkejä eli ns. moramökkejä, jotka ovat tunnettuja myös talonpoikaistalojen pikkumökeistä ja torpista. Tämä oli tavallinen rakennustyyppi vähävaraisten kaupunkilaisten keskuudessa ja se oli yleinen esimerkiksi Pietarsaaren Skatanilla.

1900-luku: Kapsäkin suunnittelu- ja saneerausehdotus

Lisääntyvän teollistumisen myötä työläisväestö kaupungeissa kasvoi. Siellä he usein elivät ala-arvoisissa ulkoisissa olosuhteissa. Jo vuonna 1898 Wasa Arbetareförening oli pyytänyt kaupunginvaltuustoa hankkimaan tietoa kaupungin työläisväestön asuinolosuhteista. Anomukseen oli liitetty Helsingin Finska Arbetaredelegationin kirje, jossa pidettiin tärkeänä tuoda julkisuuteen ne vaarat, joita työläisten huonot asuinolosuhteet saattoivat aiheuttaa koko yhteiskunnalle, mm. epidemioina. 1900-luvun alussa Wasa Arbetareförening pyysi kaupunginvaltuustoa rakentamaan työläisasuntoja Vaasaan.

Kaupunginvaltuusto asetti 20. joulukuuta 1904 komitean, jonka tehtävänä oli käsitellä

”Kapsäkin” suunnittelua ja selvittää millä tavalla kaupunki voisi parantaa työläisväestön asuinolosuhteita.

Komitean mietinnössä tuodaan esille mm. seuraavaa: Voidakseen maksaa vuokransa köyhien, usein monilapsisten perheiden on ahtaista asunnoistaan luovutettava osa maksaville, vieraille alivuokralaisille, usein naimattomille nuorille miehille ja naisille, jotka taloudellisista tai muista syistä eivät pystyneet tai halunneet vuokrata omaa huonetta. Asunnoista tulee yliasuttuja, syntyy terveydellisiä ja moraalisia haittoja ja tilannetta on pidettävä vaarana, johon yhteiskunnan on puututtava. Mietinnössä selostetaan kolme eri tapaa järjestää työläisasuntojen rakentaminen: perustamalla asunto-osakeyhtiöitä (Mühlhauserin järjestelmä), asuntosäätiöitä ja asunto-osuuskuntia (säästö- ja rakennusyhdistyksiä).

Tohtori Karl Ekholmin kaupungin asunto-olosuhteita koskevan tutkimuksen perusteella todettiin, että vähävaraisen väestön asuinolosuhteita oli mahdollista parantaa vain lisäämällä rakennustoimintaa. Sopiviksi työläisasuntojen paikoiksi komitea ehdotti

Palosaarta ja ns. ”Kapsäkkiä” sekä pohjoisen Klemetinkadun itäpuolista aluetta (Vöyrinkaupunki).

Epävarmuus ”Kapsäkin” tonttipaikkojen omistusoikeudesta oli leimannut aluetta rakentamisen alkuvaiheista saakka. Minkäänlaista yhtenäistä järjestystä rakennusten rakentamisessa ei noudatettu, vaan ne oli sijoitettu sattumanvaraisesti tontinhaltijan parhaaksi näkemällä tavalla. Maistraatti esitti kaupunginvaltuustolle 28. maaliskuuta 1904 lähettämässään kirjeessä, että ”Kapsäkin” alueelle tulisi tehdä suunnitelma ja luoda järjestystä. Rahatoimisto ehdotti, että alue jaettaisiin tontteihin ja myytäisiin yksityishenkilöille. Tonttien haltijat saisivat lunastaa tontit määrättyyn minimihintaan ja ne olisivat voimassa kymmenen vuotta. Kaupungininsinööri K.A. Lassenius toimitti Kapsäkin tonttien ja niiden rakennusten tarkastuksen ja arvottamisen. Taloudellisesti vaadittaisiin kaupungilta ainoastaan hyvin vaatimaton summa koko ”Kapsäkin” lunastamiseksi. Alueella oli joitakin niin ränsistyneitä asuintaloja ja talousrakennuksia, että ne viranomaisen mielestä heti tulisi hylätä. Komitean mielestä oli toivottavaa, että ”Kapsäkissä” toteutettaisiin hidas ja luonnollinen suunnittelu, jolloin voitaisiin välttyä kaupungin velvollisuudelta tarjota asukkaille uusia asuntoja. Sen vuoksi tontinhaltijoille tarjottaisiin mahdollisuus saada haltuunsa tonttinsa 60. vuoden vuokrasopimuksella. Talot sai myydä ainoastaan kaupunginvaltuuston luvalla, ja kaupungilla olisi tällöin etuosto-oikeus rakennuksiin. Uudis- ja lisärakentamista sai toteuttaa vain ”Kapsäkin” rakennussuunnitelman mukaisesti, joka tulisi laatia.

”Kapsäkin” tontteja pidettiin niin suurina, että ne hyvin voitaisiin jakaa kahtia pohjois-eteläsuuntaisesti. Tontin takarajalla jokaisesta tontista tulisi erottaa kaksi metriä leveä alue, jolloin korttelien keskelle muodostuisi neljä metriä leveä alue palokatua varten. Nämä palokadut tulisi kahden vuoden sisällä suunnitella ja tontin haltijat velvoitettaisiin sinä aikana korvauksetta siirtämään

ulkorakennuksensa uudelle tonttirajalle. Näin säännellyille tonteille saataisiin, valaistus ja terveydelliset olot huomioon ottaen, läntiselle tonttirajalle rakentaa asuinrakennus.

Ulkorakennukset tulisi sijoittaa tontin sisärajalle, kuitenkin niin, että palokadun kulkuyhteydelle varattaisiin 3 metriä pitkä rakentamaton tila. Kuitenkin kahden kohtaavan tontin ulkorakennukset tulisi saada rakentaa riviin. Tällaisella jaolla saataisiin 30 tonttipaikkaa.

Kapsäkki suojelukohteena

Huolimatta viranomaisten toistuvista ja kunnianhimoisista yrityksistä päästä eroon rappeutuneesta ja hallitsemattomasta, varattomille tarkoitettu alueesta osia alueesta on säilynyt tähän päivään saakka. Nykyään rakennusten huono kunto tai asukkaiden elämäntavat eivät ole viranomaisten huomion kohteena. Sen sijaan kaupungin rakentamis- ja asuntopolitiikassa

poikkeusmenettelyä edustava Kapsäkin alue onnellisten olosuhteiden myötä vielä tänä päivänä voi tarjota tietoa huono-osaisimman yhteiskuntaluokan elinolosuhteista sataviisikymmenvuotisessa perspektiivissä.

Saneeraus, joka alueelle tullaan tekemään, ei ensisijaisesti tähtää hävittämään ala-arvoisia asunto-olosuhteita. Sen sijaan halutaan varovaisella saneerauksella palauttaa rakennukset asuttavaan kuntoon ja täydentää aluetta rakennuksilla, jotka kooltaan, muodoltaan ja ulkoiselta olemukseltaan sopivat pienimuotoiseen historialliseen ympäristöön. Toivomuksena on että alue tällä tavoin voisi toimia miljöönä, jossa vallitsee aito historiallinen ilmapiiri ja joka on sopeutettu nykypäivän asumistasoon terveydellisten olojen ja mukavuuden osalta. Tällä tavoin aluetta koskevilla uusilla suunnitelmilla pyritään yleisölle välittämään tietoa ja konkreettisia elämyksiä menneen ajan pienimuotoisesta asuinympäristöstä.

Viitteet:

Andersson, Katarina, Arkitekten A. W. Stenfors (1866-1952). Avhandling pro gradu. Åbo Akademi 1994. Betänkande, afgifvet af kommittén för behandling af, utom annat, arbetarebostadsfrågan i Vasa. Vasa i december 1909. I.W. Hasselblatt, K. Hedman. Uno Finnilä. K.A. Lassenius. Vasa – F.W. Unggrens boktryckeri – 1910.

Gardberg, C.J., Handelsplatser, städer, vägar och broar. Svenska Österbottens historia IV. Vasa 1983.

Lehtikanto, Mirjam, C.A. Setterberg uusgoottilaisen tyylin edustajana ja hänen toimintansa Vaasan läänin arkkitehtina 1853-1871. Vaasa 1843.

Lehtikanto, Mirjam, Carl Axel Setterberg och det nya Vasa. Österbotten 1970. Årsbok utgiven av Svensk-österbottniska samfundet. Vasa 1970.

Lilius, Henrik, Kaupunkirakennustaide autonomian alusta 1850-luvulle. Ars. Suomen taide 3. Keuruu 1989

Lilius, Henrik, Kaupunkirakennustaide 1800-luvun jälkipuoliskolla. Ars. Suomen taide 4. Keuruu 1989.

Setterbergs 3 stadsplaneförslag med beskrivningar. Statssekretariatets handlingar, Finlands riksarkiv.

Toivanen, Pekka, Sjömansmiljöer i Jakobstad före stadens brand (1765-1835). SLS, Folklivsstudier XIII. 1980

Vasa stads byggnadskommitté 1856-1862

Vasa stadsfullmäktiges protokoll

RAKENNUSTEN KORJAUS JA ENTISÖINTI

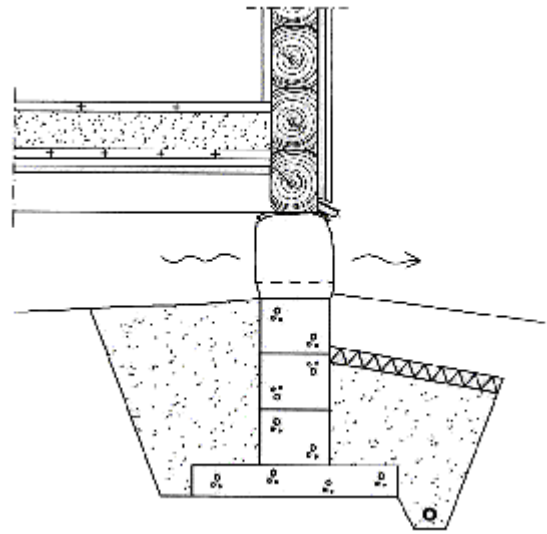
Tasainen ylläpito ja oikea huolto ovat taloudellisin ja historiaa säästävän tapa säilyttää vanhaa ympäristöä. Vanhaa puurakenteista rakennusta korjattaessa on hyvä muistaa muutama keskeinen perussääntö:

- Käytä korjaamiseen samaa materiaalia kuin alkuperäisessä osassa, korjaa hirsi hirrellä, lauta laudalla, pelti pellillä jne.
- Käytä vanhoja hyväksi koettuja työmenetelmiä.
- Pidä puurakennus hengittävänä. Älä käytä muovivia rakenteissa, paitsi märkätiloissa, sieläkin vain sisäpinnassa.
- Pidä huoli ala- ja yläpohjan tuuletuksesta.
- Hyväksy se, että vanha talo on vino ja epä-säännöllinen.
- Hyväksy ajan tuoma patina ja näe kuluneisuus kauneutena.

Rakennusten säilymisen kannalta on erityistä huomiota kiinnitettävä kahteen rakenteelliseen seikkaan, vesikaton ja perustuksen kuntoon. Kapsäkissä perinteisiä kateaineita ovat olleet päre ja sittemmin huopa ja peltikate. Palovaaran takia kaupunkialueella on jo pitkään sallittu ainoastaan palamattomia kateaineita kuten pelti ja tiili.

Kapsäkin pienissä 1800-luvulta peräisin olevissa rakennuksissa perustukset eivät välttämättä ole yhtä hyvin tehtyjä kun vauraimmilla asuinalueilla. Perustukset ovat uponneet, maan pinta ympärillä noussut ja routa siirrellyt nurkkakiviä. Hirsikerrosten tullessa kosketuksiin maapinnan kanssa kosteus pääsee lahottamaan seinärakenteita. Sinänsä alimpien hirsikerrosten vaihto, kengittäminen, oli normaali rakennustoimenpide myös ennen vanhaan. Hirsinen salvosrakenne on sellainen että alimpien hirsien vaihto on suhteellisen helppo toteuttaa. Paras ennaltaehkäisevä toimenpide on pitää huoli siitä, ettei kosteutta ylläpitävää kasvillisuutta ole heti seinänvierustassa kiinni ja että maapinta ei nouse perustusten yläpuolelle. Myöhemmin valetut betonikuoret ovat nekin edesauttaneet kosteuden nousua seinärakenteisiin minkä takia ne tulisi poistaa.

Maahan uponneita nurkkakiviä voi olla tarpeen nostaa ja vahvistaa siten että niiden alle valetaan betoniantura routimattomaan syvyyteen. Mikäli mahdollista pihapinnan kallistukset tulisi järjestää siten että katoilta tuleva sadevesi ei valuisi perustuksiin.

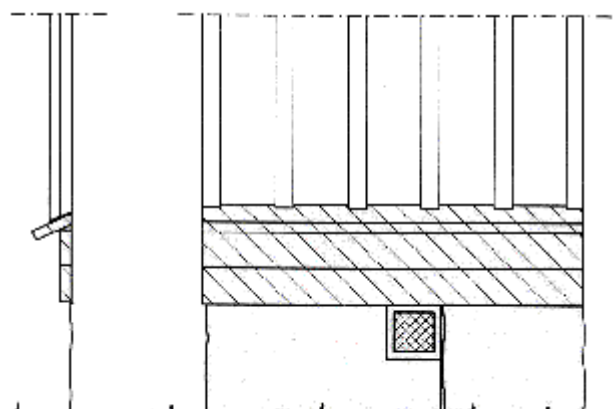
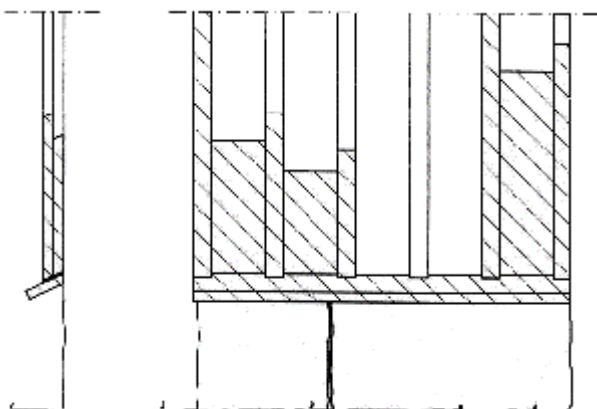
Vanhoissa rakennuksissa, ehkä toistakin sataa vuotta säilyneissä taloissa on luonnollista ajan tuomaa kulumista. Painuneiden eristeiden, rungon liikkeiden tai lahovaurioiden takia talot saattavat olla vetoisia. Silloin ensisijainen toimenpide on rakojen ja reikien tiivistäminen. Nurkkien ja esimerkiksi ikkunakarmin ja rungon välisten rakojen sekä ikkunoiden tiivistäminen ylipäänsä on tärkeitä.

Väli- ja alapohjan lisäeristys auttaa lattiavetoa vastaan. Yläpohjan lisäeristäminen on yleensä helppo ja taloudellisesti kannattava toimenpide. Tarvittaessa ulkoseinien lämmöneristystä voidaan parantaa naulaamalla pehmeä puukuitulevy suoraan seinän sisäpintaan. On toivottavaa että vanhat tapettikerrokset jätetään uuden levyn alle, missä ne toimivat sekä tuulensuojana että historiallisena kerrostumana seuraaville sukupolville löydettäväksi.

Märkätilaa rakennettaessa on pidettävä huoli siitä, ettei kosteus pääse vaurioittamaan talon alkuperäisiä rakenteita. Paitsi asianmukaisen vesieristeen asentaminen sisäpintoihin, tulisi märkätilat rakentaa siten että lattia-, seinä- ja kattorakenteiden sekä rungon väliin jää tuuletettava rako. Hyvällä suunnittelulla joka ottaa huomioon talon alkuperäisen luonteen voidaan ratkaista nykyasumiselle tärkeät mukavuudet tuhoamatta talon historiallista arvoa. Ohjenuorana voidaan pitää sääntöä, ettei peruuttamattomia muutoksia tehdä. Uudet rakenteet tulisi voida purkaa niin että tila on mahdollista palauttaa alkuperäiseen asuunsa.

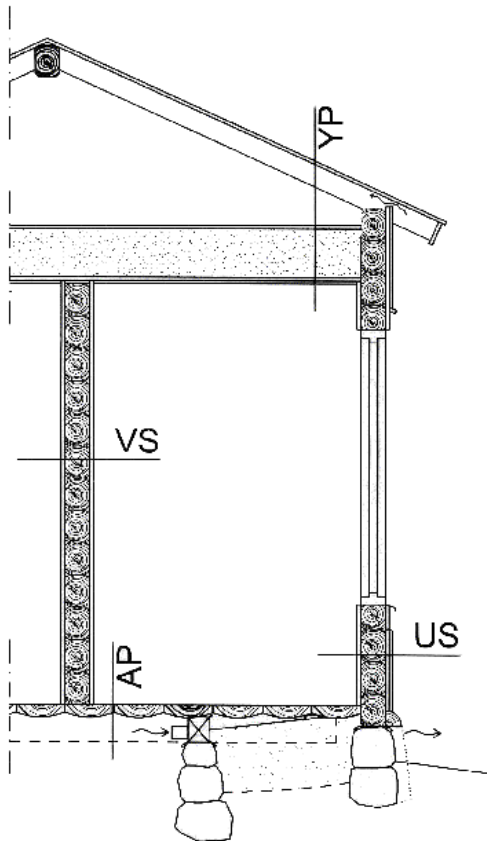
Julkisivukorjaus tehdään aina vanhaa säästäen. Jos ulkolaudoituksen helmaosat ovat lahot korjaus voidaan tehdä kahdella tavalla. Lahot laudanosat sahataan pois. Laudat jatketaan alaosastaan viistetyllä puskusaumalla. Lautojen jatkoskohdat tehdään eri korkeudelle eikä niitä maalauksen jälkeen huomaakaan. Liitoskohta tiivistetään pellavaöljykitillä. Toinen tapa on sahata laudoitus poikki samalta korkeudelta koko julkisivun osalta ja korvata alaosa vaakalaudoituksella.

Uusittu paneeli

Vaihtoehtoja miten tehdä julkisivukorjaus

LÄMMÖNERISTYKSEN PARANTAMINEN VANHASSA HIRSIRAKENNUKSESSA MULTAPENKILLÄ

YP

- Vanha rakenne ja eriste + uusi eriste (kutterilastu / sahanpuru / puukuituvilla)
- Tuulensuojalevy
- Tuulettuva vinttitiila

VS

- Vanha hirsiseinä
- 1-2 x 25 mm puukuitulevy

US

- Vanha julkisivulaudoitus ja hirsiseinä
- Rakojen tiivistys pellavariveellä
- 1-2 puukuitulevyä (max 50 mm)
- Paperitapetti / Kipsilevy 13 mm (1-2 kpl) + paperitapetti

IKKUNAT

- Vanhat ikkunat korjataan, kitataan ja maalataan pellavaöljymaalilla
- Sisäpuite tiivistetään

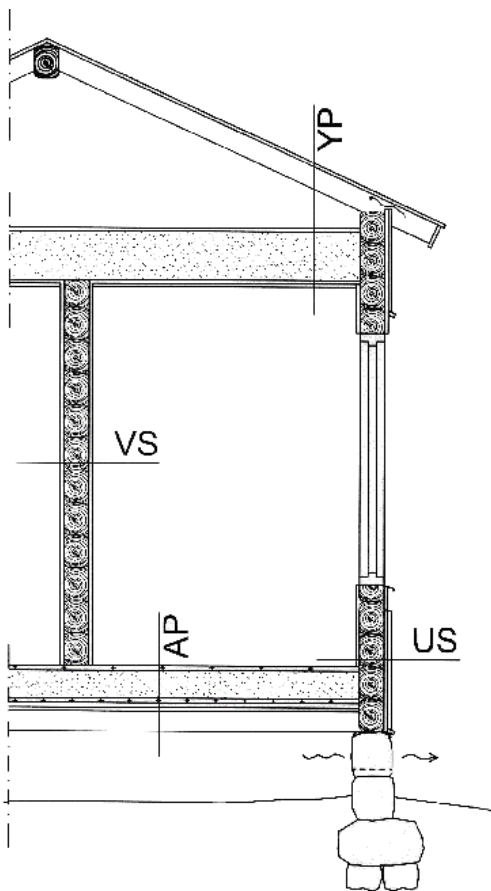
AP – MULTAPENKKI

- Vanha lankkulattia
- Vanha multa korvataan kuivalla hiekalla (1,0 – 5,0)
- Puuosat jotka ovat kosketuksissa hiekkaan tulee eristää tuohella tai bitumihuovalla.

SOKKELI

- Betonikuori piikataan pois
- Sokkeli nostetaan ja suoritetaan tarvittaessa
- Kiviä täydennetään tarvittaessa

LÄMMÖNERISTYKSEN PARANTAMINEN VANHASSA HIRSIRAKENNUKSESA ROSSIPOHJALLA

YP

- Vanha rakenne ja eriste + uusi eriste (kutterilastu / sahanpuru / puukuituvilla)
- Tuulensuojalevy
- Tuulettuva vinttitila

VS

- Vanha hirsiseinä
- 1-2 x 25 mm puukuitulevy

US

- Vanha julkisivulaudoitus ja hirsiseinä
- Rakojen tiivistys pellavariveellä
- 1-2 puukuitulevyä (max 50 mm)
- Paperitapetti / Kipsilevy 13 mm (1-2 kpl) + paperitapetti

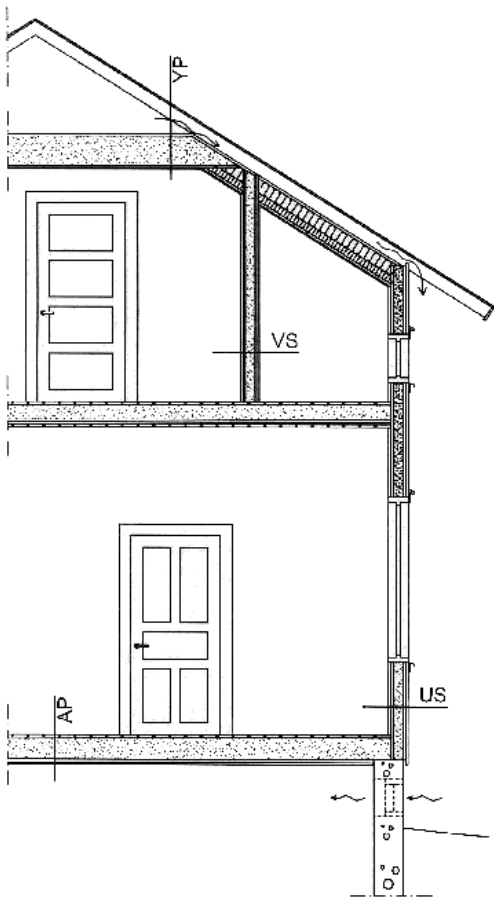
IKKUNAT

- Vanhat ikkunat korjataan, kitataan ja maalataan pellavaöljymaalilla
- Sisäpuite tiivistetään

AP – ROSSIPOHJA

- Vanha lankkulattia, reunimmaisot irrotetaan
- Vanha rakenne ja eriste + uusi eriste (kutterilastu / sahanpuru / puukuituvilla)
- 1-2 x 25 mm tuulensuojalevy + laudoitus
- Tuuletettu alapohja

LÄMMÖNERISTYKSEN PARANTAMINEN VANHASSA RUNKORAKENTEISESSA TALOSSA

YP

- Vanha rakenne ja eriste + uusi eriste (kutterilastu / sahanpuru / puukuituvilla)
- Tuulensuojalevy
- Tuulettuva vinttitila

VS

- Vanha rakenne ja eriste + uusi eriste (kutterilastu / sahanpuru / puukuituvilla)
- 1-2 x 25 mm puukuitulevy

US

- Vanha julkisivulaudoitus ja rakenne
- Sahanpurun lisääminen painuneissa kohdissa
- 1-2 puukuitulevyä (max 50 mm)
- Paperitapetti / Kipsilevy 13 mm (1-2 kpl) + paperitapetti

IKKUNAT

- Vanhat ikkunat korjataan, kitataan ja maalataan pellavaöljymaalilla
- Sisäpuite tiivistetään

AP

- Vanha lankkulattia, reunimmaiset irrotetaan
- Vanha rakenne ja eriste + uusi eriste (kutterilastu / sahanpuru / puukuituvilla)
- 1-2 x 25 mm tuulensuojalevy + laudoitus
- Tuuletettu alapohja

MAALAUS

Näkyvin esteettiseen kokonaisilmeeseen vaikuttava tekijä on rakennusten väri. Kun säätyläisiä 1600-luvulla kehoitettiin maalaamaan päärakennuksensa oli se nimenomaan esteettinen kysymys. Hirsiseinä ei sinänsä tarvitse maalia säilyäkseen. Uudelleen maalaukseen ryhdyttäessä on syytä muistaa että maalipinnan tulee olla alustaansa heikompi, siten myös seuraava maalauskerta onnistuu samalle alustalle. Tässä suhteessa perinteinen ruisliisteriin keitetty punamultamaali on vailla vertaansa julkisivumaalina. Kapsäkissä säilyi pitkään perinne jättää rakennukset maalaamattomiksi jonka vuoksi ne ajan kanssa muuttuivat kauniin hopeanharmaiksi. Vähitellen asuinrakennukset maalattiin, ensin todennäköisesti punamullalla, myöhemmin keltaokralla.

Höylätyt vaakapaneloidut seinäpinnat joissa keittomaali ei pysynyt maalattiin pellavaöljymaalilla. Ulkorakennusten punamultaus yleistyi sitä mukaan kun päärakennukset saivat vaaleamman öljymaalatun pinnan.

Ikkunapuitteisiin ja oviin, jossa maalin suojaavalla ominaisuudella on suurempi merkitys, on perinteisesti käytetty pellavaöljymaalia. Pienten molekyylien ansiosta pellavaöljy imeytyy syvälle puun sisään.

PALOTEKNISET RAJOITUKSET

Kapsäkin tapaisissa puutalokortteleissa rakennukset ovat perinteisesti sijoitettu lähekkäin. Täydennys- ja korjausrakentamisen yhteydessä tulisi palotekniset seikat ottaa huomioon.

Rakennusmääräyskokoelmissa todetaan: ”Jos rakennusten välinen etäisyys on pienempi kuin 8 metriä, tulee rakenteellisin tai muin keinoin huolehtia palon leviämisen rajoittamisesta.”

Kun rakennusten etäisyys eri tonteilla on 0-4 m tulee vastakkaiset ulkoseinät täyttää EI-M 60 paloluokan vaatimukset. Ikkunoita ei yleensä hyväksytä.

Kun rakennusten etäisyys eri tonteilla on 4-8 m, tulee vastakkaiset ulkoseinät täyttää EI 30 paloluokan vaatimukset. Tavallisia enintään 0,2 m² kokoisia ikkunoita sallitaan 5 kpl. Mikäli käytetään E 30-luokkaista palolasia voidaan (max. 2 m²) ikkunoita tehdä haluttu määrä.

Puurakenteisissa rakennuksissa riittävä paloluokitus saavutetaan yleensä sisäpuolisella suojauksella, esim. kaksinkertaisella kipsilevytyksellä.

SOKKELI JA PERUSTUKSET

- Luonnonkivi (näkyviltä osin), kiilattu tai kiilaamaton harmaa graniitti.
- 1920-luvun jälkeen rakennettuun taloon jossa on betonisokkeli voidaan käyttää betonia.

RUNKO JA JULKISIVUT, ASUINRAKENNUKSET

- Hirsirunko (ei ulkonurkkia) / Rankarakenne
- Pystyrimalaudoitus / Vaakalaudoitus (leveä) periteisillä profiileilla
- Nurkkalaudoitus

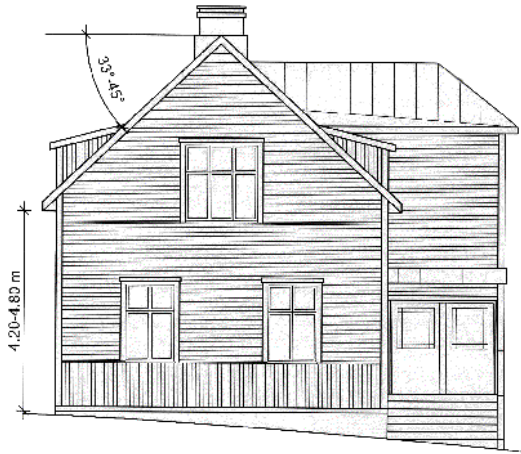
RUNKO JA JULKISIVUT, ULKORAKENNUKSET

- Hirsirunko (ei ulkonurkkia) / Rankarakenne
- Pystyrimalaudoitus
- Nurkkalaudoitus

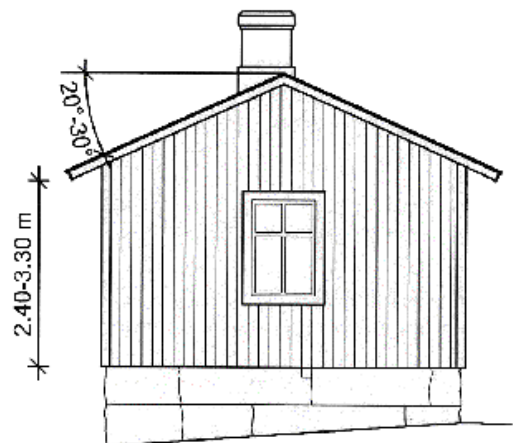
KATTO, ASUINRAKENNUKSET

- Saumattu peltikate jalakarännillä, syöksytorvet suppilokupeilla
- Savitiilikate (tiilenpunainen)
- Kattokulma tonteilla 2, 3, 5, 7, 8, 9, 10, 11, 12 ja 17: $20^{\circ} - 30^{\circ}$, vino-kuisti: $11^{\circ} - 20^{\circ}$
- Räystäskorkeus sokkelilinjasta mitattuna: 2.40 - 3.30 m
- Avoräystäät
- Kattokulma tonteilla 6,13,14 ja 15: $33^{\circ} - 45^{\circ}$, taloa jatkettaessa kattokulman tulee olla sama kun vanhassa osassa
- Räystäskorkeus sokkelilinjasta mitattuna: 4.20-4.80

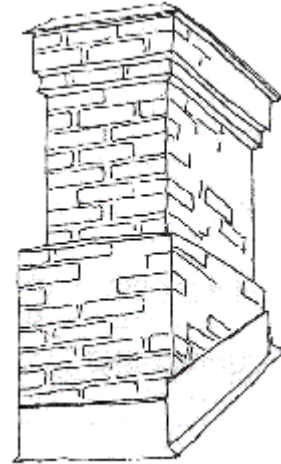
KATTO, ULKRAKENNUKSET

- Saumattu peltikate
- Savitiilikate (tiilenpunainen)
- Kattokulma tonteilla 2, 3, 5, 7, 8, 9,10, 11, 12 ja 17: $20^{\circ} - 30^{\circ}$
- Räystäskorkeus sokkelilinjasta mitattuna: 2.40 - 3.30 m
- Kattokulma tonteilla 6,13,14 ja 15: $26,5^{\circ} - 40^{\circ}$
- Räystäskorkeus sokkelilinjasta mitattuna: 2.40 - 3.50 m
- Avoräystäät

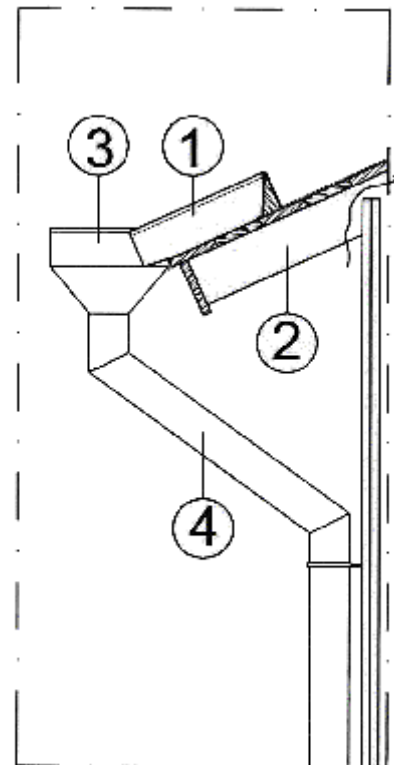
SAVUPIIPUT

- Pelti, vanhan mallin mukaan
- Poltettu punatiili vanhan mallin mukaan

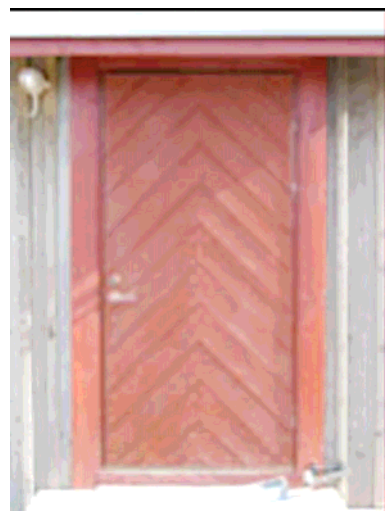
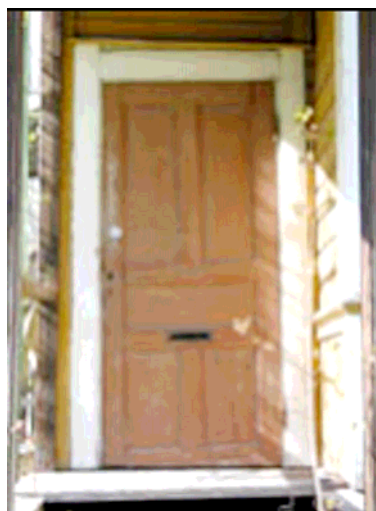
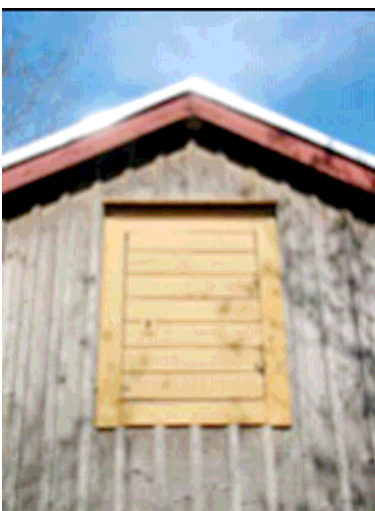
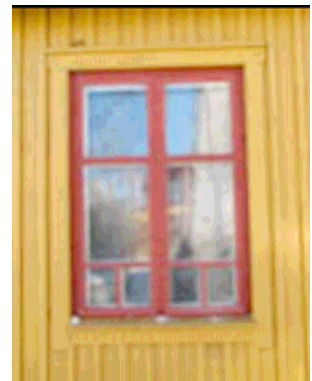
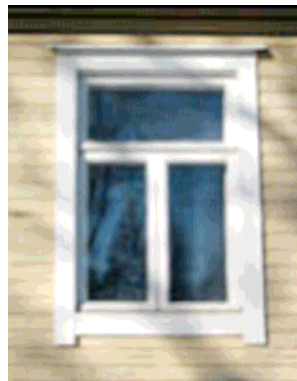
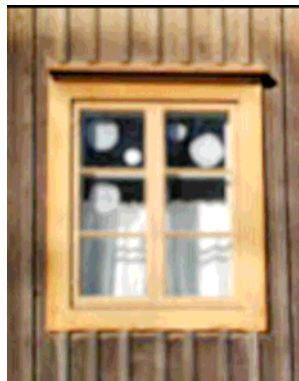
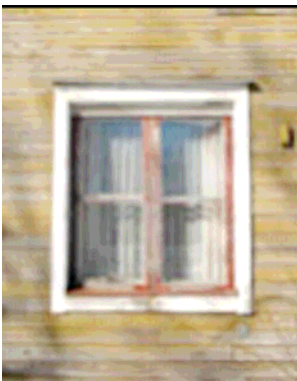
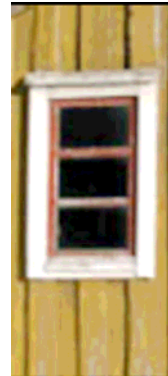
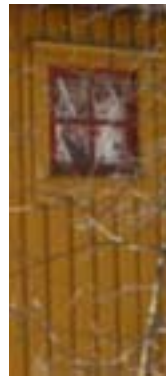
RÄYSTÄÄT JA RÄNNIT

1. Puutuellinen jalkaränni, vähimmäiskaltevuus 1:75
2. Avoräystäs
3. Syöksytorven suppilo, sinkittyä teräspeltiä. Maalataan n. 1 – 2 vuoden päästä kun pelti on hapettunut.
4. Syöksytorvi, sinkittyä teräspeltiä. Maalataan n. 1- 2 vuoden päästä kun pelti on hapettunut.

IKKUNAT JA OVET

- Puurakenteiset, vanhat tai vanhan mallin mukaan tehdyt ikkunat ja ovet.
- 6-jakoiset, 4-jakoiset tai T-malliset ikkunat asuinrakennuksissa.
- Maalatut perinteiset puu-ovet, (ei jalopuuta), vaakaneloidut ovet tai peiliovet.

AIDAT

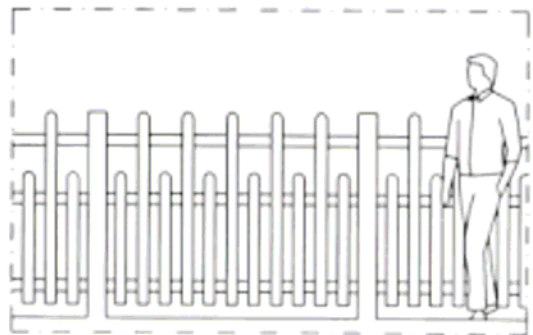
Puuaidat olivat oleellinen osa pihapiirin rajausta kaupunkialueella. Vilkkaiden katujen varrella puuaidat olivat umpinaiset ja korkeat, rauhallisimmilla alueilla kuten Kapsäkissä puuaidat olivat matalampia puusäleaitoja.

- Perinteisen malliset puuaidat
- Säleaita talon mittakaavan mukaan
- Asemakadulle umpiaita

Säleaita, malli 1

Korkeus: ~1200 mm - ~1600mm

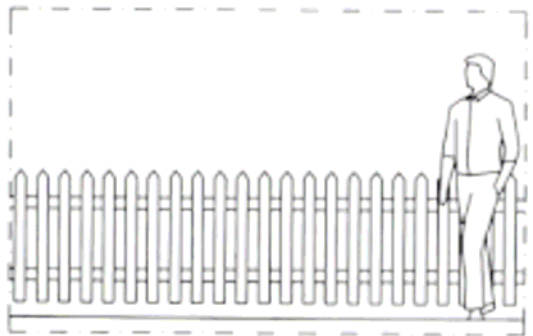
Väri: Tonttikohtaisesti suunnitelman mukaan

Säleaita, malli 2

Korkeus: ~1000 mm - ~1400 mm

Väri: Tonttikohtaisesti suunnitelman mukaan

Umpiaita (ainoastaan Asemakadulle päin)

Korkeus: ~1900 mm

Väri: Tonttikohtaisesti suunnitelman mukaan

PIHAPIIRI

KASVILLISUUS

Vanha pihapiiri jakautui monesti useampiin toiminnallisiin kenttiin. Pienessäkin pihassa saattoi olla omat alueet omena- ja kirsikkapuille, pensastarha marjapensaille, hyötypuutarha juureksille ja vihanneksille sekä kukkatarha jossa kasvoi perennat ja kesäkukat. Tässä suhteessa Kapsäkin pienet pihapiirit eivät ole poikkeus. Niistä löytyy kaikki tyypilliset hedelmäpuut, pensaat ja perennat joita esiintyy vanhoissa puutarhoissa. Osa kasvillisuudesta on hoitamattomuuttaan rikkaruohon peittämää tai vesakoitunutta. Hedelmäpuut ja pensaat voidaan nuorentaa leikkaamalla ja karsimalla. Perennat voidaan kaivaa ylös ja jakaa.

Hedelmä- ja marjapuutarha

Omenapuu on ilman muuta istutetuista hedelmäpuistamme tärkein. Hapankirsikka on toinen hedelmäpuulajike jota on viljelty yleisesti 1600-luvulta asti. Sitä löytyy useimmista vanhoista puutarhoista. Musta- ja punaherukat ovat meillä luonnonvaraisina kasvavia pensaita. Niitä on sittemmin siirretty puutarhoihimme joissa ne on saatu tuottamaan suurempia marjasatoja. Suositeltavia hedelmäpuita ja marjapensaita ovat:

Omenapuu
Hapankirsikka
Musta- ja punaherukka
Karviaismarja

Pensaat

Alkukesän kukkivat syreenipensaat ovat erottamaton osa kulttuuriympäristöämme. Yhtä vanha ja laajalle levinnyt pensaslajike pihoissamme on Siperian hernepensas. Vaikka sitä nykyisin yleisimmin näkee leikattuna pensasaitana saattaa se vanhoissa puutarhoissa löytyä vapaasti kasvavana yksittäisenä pensaana. Vanhoja pensaslajikkeita puutarhoissamme ovat:

Syreeni
Siperian hernepensas,
vapaasti kasvavana
Terttuselja
Kuusamat,
Orapihlaja, vapaasti kasvavana
Tuoksujasmike
Angervot, joista yleisimmät olivat
rusopajuangervo ja pihlaja-angervo.

Ruusut

Perinteiseen puutarhaan yhdistyy usein mielikuva vanhoista kukkivista ruusupensaista. Uudempiin lajikkeisiin verrattuna ero on siinä että vanhat pensasruusut kukkivat vain lyhyen mutta intensiivisen jakson kesässä. Vanhoja lajikkeita ovat esimerkiksi:

Juhannusruusu
Suvi- ja papulan ruusu lajikkeet
Valamon ruusu
Kirkkoruusu
Mustialan ruusu
Kurttulehtiruusu
Hansaruusu

Perennat

Kevään ensimmäiset kukat vanhoissa puutarhoissa olivat kevätesikot, idänsinililjat ja narsissit joita kohta seurasivat iirikset, lupiinit ja liljat. Muita vanhoissa puutarhoissa löytyviä lajeja ovat mm. ritarikannus, suopayrtti, lehtosinilatva, palavarakkaus, särkynytsydän, ukonhattu, kultapallo, ja syysleimu. Tavallisia yksi- ja kaksivuotisia lajikkeita olivat kehäkukka, idänunikko, salkoruusu ja sormustinkukka.

PIHAN PINNOITTEET

Kapsäkissä pihan pinnoitteiksi sopivat luonnonsora, luonnonkivinen kenttäkiveys tai mukulakivet ja nurmi. Paikoin esillä oleva kallio tulisi jättää esille.

Luonnonkivetys, kenttäkivet tai mukulakivet
Luonnonsoraa
Nurmi tai maanpeittokasvit, esim. kangasajoruoho, niitty-humala, silmäruohot ja kaunokaiset.

LÄHTEET JA KIRJALLISUUS

Kevät toi maalarin, perinteinen ulkomaalaus Panu Kaila, Jyväskylä 2000

Pohjalainen talo, korjaajan käsikirja Härö E, Kaila P, Helsinki 1978

Rakennuskonservointi Kaila P, Vihavainen T, Ekbom P, Suomen museoliiton julkaisuja, 1986

Renovering av torp och gårdar Hidemark O, Staveow-Hidemark, Söderström G, Unnerbäck A, Västerås 1982

Restaurointikortisto Museovirasto, Helsinki

Skansens handbok i vården av gamla byggnader Gustafsson G, Biörnstad A, Stockholm 1981

Suomen kansanrakennukset Niilo Valonen ja Osmo Vuoristo, Vammala 1994

Suomalainen puutarhakäsikirja Antti Riikonen, Seppo Asikainen, Helsinki 1996

Talo kautta aikojen - julkisivujen historia Kaila P, Pietarila P, Tomminen H., Helsinki 1987

Talotohtori Kaila, Panu, Porvoo 1997

Vård av trähus. En handbok i vård och upprustning av gammal träbebyggelse Sören Thurell, Falköping 1993

Ukonhattu ja ahkeraliisa, perinteiset koriste- ja hyötykasvit Pentti Alanko, Pirkko Kahila, Keuruu 1994

Muut lähteet

Puutarha- ja maisema-arkkitehtuuri Suomessa osa 1, Tuula-Maria Merivuori, Helsinki 1984, 1987

Pienviljelijän Rakennusoppi, Heikki Siikoinen, Helsinki 1933

Rakennettu kulttuuriympäristö. Valtakunnallisesti merkittävät kulttuurihistorialliset ympäristöt. Museoviraston rakennushistorian osaston julkaisuja 16, Helsinki 1993

Seurantalon piha luontopihaksi. Jorma Panu, Vapaan sivistystoiminnan liitto 1991

Pihapiiri. Rakennusperinne ja sen vaaliminen Pohjanmaalla, Gunilla Lång-Kivilinna, Pohjanmaan taidetoimikunta 2000

Sisätilat. Rakennusperinteen vaaliminen Pohjanmaalla, Gunilla Lång-Kivilinna, Pohjanmaan taidetoimikunta 2005

TONTTIKOHTAINEN VÄRITYSSUUNNITELMA

TONTTI. 2,3 ja 5

ASUINRAKENNUKSET

JULKISIVUT, Pystyrimalaudoitus

- keltamulta (keittomaali); Uula 20 keittomaali
- Keltaokra pellavaöljy/öljymaali;
- Uula 202 tai 202A 60 %
- Tikkurila Vanhan Ajan Värit 300x tai 301x tai 305x

VUORILAUDAT JA RÄYSTÄSLAUDAT Y.M.S, Puu

Taitettu valkoinen tai harmaa pellavaöljy/öljymaali;

- Uula 850E 1 % tai 110D 2 %
- Tikkurila Vanhan Ajan Värit 358x tai 359x

IKKUNAPUITTEET, OVET JA KARMIT, Puu

Taitettu valkoinen tai harmaa pellavaöljy/öljymaali;

- Uula 850B 30 %-D 7 % tai 110A 30 % -C 7 %
- Tikkurila Vanhan Ajan Värit 356x, 357x, 358x tai 361x, 362x, 363x

Ovet myös

Tumma kimröökinharmaa pellava-öljymaali/öljymaali;

- Uula 110
- Tikkurila Vanhan Ajan Värit 360x

Punaruskea pellava-öljymaali/öljymaali;

- Uula 415, 404
- Tikkurila Vanhan Ajan Värit
365x, 310x

KATTO, Sinkitty teräs

- Tummanharmaa / Grafiitinharmaa (19)

ULKORAKENNUKSET

JULKISIVUT, Pystyrimalaudoitus

- Punamulta Uula40(italianpunainen) (20)
- Rautavitrillillä harmaiksi(21)/ maalaamaton harmaa
- harmaa (keittomaali); Uula 80/10 1:1 keittomaali (22)
- keltaokra (1), mikäli ne entuudestaan ovat sen värisiä

VUORILAUDAT JA RÄYSTÄSLAUDAT Y.M.S, Puu

Värit kuten asuinrakennuksessa tai oven/ikkunan mukaan

IKKUNAPUITTEET, OVET JA KARMIT, Puu

Värit kuten asuinrakennuksessa tai

Keltaokra pellavaöljy/öljymaali;

- Uula 202 (1) (oviin)
- Tikkurila Vanhan Ajan Värit 300x (1) kun julkisivut ovat punaiset tai harmaat

Punaruskea pellava-

öljymaali/öljymaali;

- Uula 415 (17), 404 (18)
- Tikkurila Vanhan Ajan Värit 365x (17), 310x (18) kun julkisivut ovat keltaiset tai harmaat

KATTO, Sinkitty teräs

- Tummanharmaa / Grafiitinharmaa (19)

AIDAT/PORTIT,

Puu, Umpiaita Asemakadulle,

- keltamulta (keittomaali); Uula 20 keittomaali (1)
- Keltaokra pellavaöljy/öljymaali;
- Uula 202 (1) tai 202A 60 % (2)
- Tikkurila Vanhan Ajan Värit 300x (1), 301x (3) tai 305x (4)
- Säleaita pihanpuolelle
- punamulta (keittomaali); Uula 40 keittomaali (7)
- harmaa (keittomaali); Uula 80/10 1:1 keittomaali (22)

PORTIT,

Umpipuuportti Asemakadulle

Harmaa pellavaöljy/öljymaali;

- Uula 850C 15 % (23) - D 7 % (10) tai 110B 15 % (24) -C 7 % (12)
- Tikkurila Vanhan Ajan Värit 357x (14) tai 361x (11)

TONTTI 7, 8,9,10,11,12,17

ASUINRAKENNUKSET

JULKISIVUT, Pystyrimalaudoitus tai vaakalaudoitus

- keltamulta (keittomaali); Uula 20 keittomaali (1)
- rautavitrillillä harmaiksi (21) / luonnonharmaa (maalaamaton lauta)
- harmaa keittomaali; Uula 10/80 1:1 sekoitus (22)

Keltaokra pellavaöljy/öljymaali;

- Uula 202 (1) tai 202A 60 % (2)
- Tikkurila Vanhan Ajan Värit 300x (1), 301x (3) tai 305x (4)

VUORILAUDAT JA RÄYSTÄSLAUDAT Y.M.S, Puu

Taitettu valkoinen tai harmaa pellavaöljy/öljymaali;

- Uula 850E 1 % (5) tai 110D 2 %
- Tikkurila Vanhan Ajan Värit 358x tai 359x kun julkisivu on keltaokran värinen

Keltaokra pellavaöljy/öljymaali;

- Uula 202 (1) tai 202A 60 % (2)
- Tikkurila Vanhan Ajan Värit 300x, 301x tai 305x kun julkisivu on harmaan värinen

IKKUNAPUITTEET, OVET JA KARMIT, Puu

Taitettu valkoinen tai harmaa pellavaöljy/öljymaali;

- Uula 850B 30 % (9)-D 7 % (10) tai 110A 30 % (11) -C 7 % (12)
- Tikkurila Vanhan Ajan Värit 356x (13), 357x (14), 358x (7) tai 361x (11), 362x (12), 363x (15) kun julkisivu on keltaokran värinen

Keltaokra pellavaöljy/öljymaali;

- Uula 202 (1) tai 202A 60 % (2)
- Tikkurila Vanhan Ajan Värit 300x , 301x tai 305x kun julkisivut ovat harmaat

Ovet myös

Tumma kimröökkinharmaa pellava öljymaali/öljymaali;

- Uula 110 (16)
- Tikkurila Vanhan Ajan Värit 360x (16)

Punaruskea pellava-öljymaali/öljymaali;

- Uula 415 (17), 404 (18)
- Tikkurila Vanhan Ajan Värit 365x (17), 310x (18)

KATTO, Puu tai savitiili (yksikouruinen kankitiili)

- Tummanharmaa / Grafiitinharmaa (19)
- Savitiilikate (tiilenpunainen) (17)

ULKORAKENNUKSET

JULKISIVUT, Pystyrimalaudoitus tai vaakalaudoitus

- Punamulta Uula40(italianpunainen) (20)
- Rautavitrillillä harmaiksi(21)/ maalaamaton harmaa
- harmaa (keittomaali); Uula 80/10 1:1 keittomaali (22)
- keltaokra (1), mikäli ne entuudestaan ovat sen värisiä

VUORILAUDAT JA RÄYSTÄSLAUDAT Y.M.S, Puu

Värit kuten asuinrakennuksessa tai oven/ikkunan mukaan

IKKUNAPUITTEET, OVET JA KARMIT, Puu
Värit kuten asuinrakennuksessa tai

Keltaokra pellavaöljy/öljymaali;

- Uula 202 (1) (oviin)
- Tikkurila Vanhan Ajan Värit 300x (1) kun julkisivut ovat punaiset tai harmaat

Punaruskea pellava-
öljymaali/öljymaali;

- Uula 415 (17), 404 (18)
- Tikkurila Vanhan Ajan Värit 365x (17), 310x (18) kun julkisivut ovat keltaiset tai harmaat

KATTO, Puu tai savitiili (yksikouruinen kankitiili)

- Tummanharmaa / Grafiitinharmaa (19)
- Savitiilikate (tiilenpunainen) (2)

AIDAT/PORTIT, sälepuuaita

- punamulta (keittomaali); Uula 40 (20)
- rautavitrillillä harmaiksi (3) / luonnonharmaa (maalaaaton lauta)
- harmaa keittomaali; Uula 10/80 1:1 sekoitus (22)
- Uula 850C 15 % (23) - D 7 % (10) tai 110B 15 % (24) -C 7 % (12)
- Tikkurila Vanhan Ajan Värit 357x (14) tai 361x (11)

TONTTI 13, 15 ja 16

ASUINRAKENNUS

JULKISIVUT, Vaaka/pysty ponttilaudoitus

Vaalea pellavaöljy/öljymaali;

- Uula 850C 15 % (23) - D 7 % vihertävän harmaa (10)
- Uula 501D 7 %beige(25)
- Tikkurila Vanhan Ajan Värit 327x (26) tai 333x (27) vihertävän harmaa
- Tikkurila Vanhan Ajan Värit 322x beige (28)

VUORILAUDAT, NURKKA- JA RÄYSTÄSLAUDAT Y.M.S, Puu

Sammalenvihreä pellavaöljy/öljymaali;

- Uula 850A 60 % (29)
- Tikkurila Vanhan Ajan Värit 330x tai 331x kun julkisivu on vaalean vihertävän harmaa

Ruskea umbra pellavaöljy/öljymaali;

- Uula 501B 30 % (32)
- Tikkurila Vanhan Ajan Värit 320x (33) kun julkisivu on vaalean beigen värinen

IKKUNAPUITTEET, OVET JA KARMIT, Puu

Siniharmaa pellavaöljy/öljymaali;

- Uula 110 (16)
- Tikkurila Vanhan Ajan Värit 360x (16)
- Punainen/punaruskea pellavaöljy/öljymaali;
- Uula 415 tiilenpunainen (17)
- Tikkurila Vanhan Ajan Värit 350x punainen (34)
- Uula 404 terra (18)
- Tikkurila Vanhan Ajan Värit 310x terra (18)

KATTO, Sinkitty teräs

- Tummanharmaa / Grafiitinharmaa (19)
- Tikkurila RAL 6020 Kromioksidin vihreä (35)

ULKORAKENNUKSET

JULKISIVUT, Pystyrimalaudoitus tai vaakalaudoitus

- Punamulta(keittomaali); Uula 40 (20)
- Keltaokra (1), mikäli ne entuudestaan ovat sen värisiä

VUORILAUDAT JA RÄYSTÄSLAUDAT Y.M.S, Puu

Taitettu valkoinen tai harmaa pellavaöljy/öljymaali;

- Uula 850E 1 % (5) tai 110D 2 % (6)
- Tikkurila Vanhan Ajan Värit 358x (7) tai 359x (8)
- Keltaokra pellavaöljy/öljymaali;
- Uula 202 (1) tai 202A 60 % (2)
- Tikkurila Vanhan Ajan Värit 300x, 301x tai 305x kun julkisivu on punainen

IKKUNAPUITTEET, OVET JA KARMIT, Puu

Värit kuten asuinrakennuksessa tai

Taitettu valkoinen tai harmaa pellavaöljy/öljymaali;

– Uula 850B 30 %(9)-D 7 % (10) tai 110A 30 % (11) -C 7 % (12)

– Tikkurila Vanhan Ajan Värit 356x, 357x, 358x tai 361x, 362x ,363x

Keltaokra pellavaöljy/öljymaali;

– Uula 202 (1) tai 202A 60 % (2)

– Tikkurila Vanhan Ajan Värit 300x tai 301x tai 305x (kun julkisivu on punainen)

KATTO, Sinkitty teräs

– Tummanharmaa / Grafiitinharmaa (19)

– Tikkurila RAL 6020 Kromioksidin vihreä (2)

AIDAT/PORTIT, Sälepuuaita

– punamulta (keittomaali); Uula 40 (20)

– harmaa keittomaali; Uula 10/80 1:1 sekoitus (22)

Harmaa pellavaöljy/öljymaali;

– Uula 850C 15 %(23) - D 7 % vihertävän harmaa (10)

– Tikkurila Vanhan Ajan Värit 357x harmaa (14)

TONTTI 6 JA 14

ASUINRAKENNUS

JULKISIVUT, Vaaka/pysty ponttilaudoitus

Vaalea kitinharmaa/ vihertävän harmaa pellavaöljy/öljymaali;

- Uula 850D 4-7 % vihertävän harmaa (10)
- Uula 501D 7 % beige (25)
- Tikkurila Perinnevärit 001x (36) tai 002x (37) kitinharmaa

VUORILAUDAT, NURKKA- JA RÄYSTÄSLAUDAT Y.M. S, Puu

Taitettu valkoinen;

- Uula 850E 1 % (5) kun julkisivu on vaalean vihertävän harmaa

Taitettu valkoinen / vaalean harmaa pellavaöljy/öljymaali;

- Uula 850E 1 % (5)
- Tikkurila Vanhan Ajan Värit 358x (7) tai 359x (8) kun julkisivu on kitinharmaa

IKKUNAPUITTEET, OVET JA KARMIT, Puu

Siniharmaa pellavaöljy/öljymaali;

- Uula 110 (16)
- Tikkurila Vanhan Ajan Värit 360x (16)
- Punainen/punaruskea pellavaöljy/öljymaali;
- Uula 415 tiilenpunainen (17)
- Tikkurila Vanhan Ajan Värit 350x tiilenpunainen (34)
- Uula 404 terra (18)
- Tikkurila Vanhan Ajan Värit 310x terra (18)

KATTO, Sinkitty teräs

- Tummanharmaa / Grafiitinharmaa (19)
- Tikkurila RAL 6020 Kromioksidin vihreä (35)

–

ULKORAKENNUKSET

JULKISIVUT, Pystyrimalaudoitus tai vaakalaudoitus

- Punamulta(keittomaali); Uula 40 (20)
- Keltaokra (1), mikäli ne entuudestaan ovat sen värisiä

VUORILAUDAT JA RÄYSTÄSLAUDAT Y.M.S, Puu

Taitettu valkoinen tai harmaa pellavaöljy/öljymaali;

- Uula 850E 1 % (5) tai 110D 2 % (6)
- Tikkurila Vanhan Ajan Värit 358x (7) tai 359x (8)
- Keltaokra pellavaöljy/öljymaali;
- Uula 202 (1) tai 202A 60 % (2)
- Tikkurila Vanhan Ajan Värit 300x (1), 301x (3) tai 305x (4)
- kun julkisivu on punainen

IKKUNAPUITTEET, OVET JA KARMIT

Värit kuten asuinrakennuksessa tai

Taitettu valkoinen tai harmaa pellavaöljy/öljymaali;

- Uula 850B 30 %(9)-D 7 % (10) tai 110A 30 % (11) -C 7 % (12)

- Tikkurila Vanhan Ajan Värit 356x (13), 357x (14), 358x (7) tai 361x (11), 362x (12),
363x (15)

Keltaokra pellavaöljy/öljymaali;

- Uula 202 (1) tai 202A 60 % (2)
- Tikkurila Vanhan Ajan Värit 300x (1) tai 301x (3) tai 305x (4) (kun julkisivu on punainen)

KATTO, Sinkitty teräs

- Tummanharmaa / Grafiitinharmaa (19)
- Tikkurila RAL 6020 Kromioksidin vihreä (2)

AIDAT/PORTIT, Sälepuuaita

- punamulta (keittomaali); Uula 40 (20)
 - harmaa keittomaali; Uula 10/80 1:1 sekoitus (22)
- Harmaa pellavaöljy/öljymaali;
- Uula 850C 15 % (23)- D 7 % vihertävän harmaa (10)
 - Tikkurila Perinnevärit 001x (36) tai 002x (37) kitinharmaa

